

ПОЛІТИЧНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ

Цивілізаційний розвиток приводить до неминучих інтеграційних процесів між державами. Найбільш універсальним проявом цих процесів стала глобалізація, що набула особливого поширення в останню чверть минулого століття. Тому Україна постає перед необхідністю вироблення оптимальної моделі участі в цьому процесі, аби не опинитись на узбіччі глобалізаційної реальності сучасного світу. А отже, сучасна економіка України має розглядатися як невід'ємна частка світової економічної системи.

Взаємозв'язок економіки і політики глибоко проаналізовано у відомій роботі К. Поппера «Відкрите суспільство і його вороги». Відповідно до позиції К. Поппера, політична влада має фундаментальний характер, вона може контролювати економіку [1].

В Україні ж з радянських часів існує викривлене розуміння взаємозв'язку між політикою та економікою, яке ґрунтується на канонічній концепції матеріалістичного розуміння економіко-політичних процесів, що була сформульована ще в XIX столітті К. Марксом і яка стала з тих пір наріжним каменем марксистської філософії й політичної економії.

Відповідно до цієї концепції, політика - це всього лише надбудова над економікою, яка детермінована функціонуванням і розвитком економіки, яка є базисом суспільства. Хоча К. Маркс припускав можливість взаємодії базису і надбудови, впливу надбудови на базис, все-таки головним у його концепції була теза про те, що економіка визначає політику. Тобто, взаємозв'язок економіки і політики в теорії Маркса носить причинно-наслідковий характер: економічні явища виступають причиною, а політичні - слідством.

Слідуючи позиції К. Поппера завдяки застосуванню політичних інструментів: законів, фіскальної, фінансової політики і т.ін. можна стимулювати виробництво і торгівлю, впливати майже на всі аспекти економічної діяльності. Інакше кажучи, політична влада служить основою економічного захисту національних інтересів.

Нажаль таке розуміння політики в Україні ще не склалося, що багато в чому визначає відірваність зовнішньополітичного курсу від економічних потреб держави і суспільства.

Слід зазначити, що у зовнішній політиці Україна керується рядом пріоритетів, це насамперед європейська та євроатлантична інтеграція [2].

За логікою реалізації Закону «Про основи національної безпеки України» формулюються основні функції зовнішньої політики, які полягають у:

- створенні умов для нормального функціонування національної економіки;
- сприянні науково-технічному прогресу в Україні;
- розвитку національної культури і освіти в державі;
- участі у розв'язанні глобальних проблем сучасності;
- контактах з українською діаспорою;
- інформаційній діяльності тощо [3].

Важливим пріоритетом для забезпечення інтересів України є економічна експансія як на традиційних, так і нових ринках для українських товарів та послуг на Близькому Сході, в Латинській Америці, Азії та Африці.

Зовнішньополітичний курс України необхідно максимально адаптувати до нового багатополярного світу, а отже, відмовитися від застарілого уявлення про єдиний центр сили, на який слід було б орієнтуватися. В умовах зміщення міжнародних відносин від однополярного до багатополярного формату нового наповнення набуває концепція багатовекторності [4].

З політичної точки зору багатовекторність характерна для зовнішньої політики перш за все тих держав, які виступають як своєрідні центри сили в системі міжнародних відносин, проте й для України, з її особливим геополітичним статусом, вона набуває вирішального значення і, разом із цим, така зовнішня модель пов'язана із внутрішньою ситуацією в країні.

З метою реалізації визначених зовнішньополітичних завдань, Україні необхідно забезпечити залучення капіталу усіх зацікавлених сторін до реалізації енергетичних проєктів України. Сьогодні у світі нагромаджено значний обсяг інструментів і важелів економічного впливу, які регулюють діяльність іноземного капіталу. Необхідно сформуванати національну модель інвестиційного законодавства, наприклад Кодекс іноземних інвестицій, який існує в багатьох країнах [5].

Отже, пріоритети української зовнішньої політики сьогодні можна визначити таким чином: з Європою — інтеграція, з Росією — співпраця.

Список літератури

1. Поппер К. Открытое общество и его враги. Т. 2. — М., Политиздат, 1992. — 362 с.
2. Постанова Верховної ради України Про Рекомендації парламентських слухань «Зовнішня політика України як інструмент забезпечення національних інтересів держави: здобутки, реалії та перспективи» // Голос України №64 від 06.04.2004.
3. Закон України «Про основи національної безпеки України» // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 39.
4. Анатолій Зленко Переосмислюючи зовнішню політику України: важкий шлях до досягнення консенсусу [Електронний ресурс] / Дзеркало тижня. — 20-26 лютого 2010. — № 6 (786). — Режим доступу : <http://www.dt.ua/1000/1600/68569>
5. Ганна Герман Зовнішня політика України: перспективи створення нових моделей відносин з партнерами [Електронний ресурс] / Українська правда. — 02 лютого 2007. — Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/articles/2007/02/2/3205433>

Терехов, Є. М. Політичні та економічні тенденції в зовнішній політиці України [Текст] / Терехов Є. М. // Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону : тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (6-7 травня 2010 р.) / Сумський державний університет. — Суми, 2010. — С. 275–277.